

การพัฒนาสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยกิจกรรมกลุ่ม

ขวัญชนก การิก

นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อีเมล: kwanchanok.karik@g.swu.ac.th

มณฑิรา จารุเพ็ง, พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์

อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Received: July 1, 2022 Revised: July 1, 2022 Accepted: July 1, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และ 2) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย 6 โรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตลาดพร้าว จำนวน 350 คน และกลุ่มที่ 2 เป็นนักเรียนที่เลือกแบบเจาะจงจากกลุ่มที่ 1 ที่มีคะแนนสมรรถนะทางสังคมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาและมีความสมัครใจเข้าร่วม จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดสมรรถนะทางสังคม ของนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94 และโปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางสังคมวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า 1) สมรรถนะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) นักเรียนกลุ่มทดลองมีสมรรถนะทางสังคมสูงขึ้นหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : สมรรถนะทางสังคม, กิจกรรมกลุ่ม, นักเรียนชั้นประถมศึกษา

THE DEVELOPMENT OF SOCIAL COMPETENCY OF ELEMENTARY STUDENTS THROUGH GROUP ACTIVITIES

Kwanchanok Karik

Graduate Student of Master of Education

(Guidance Psychology) Srinakharinwirot University

Email: kwanchanok.karik@g.swu.ac.th

Monthira Charupheng, Patcharaporn Srisawat

Lecturer at The Department of Guidance and Educational Psychology

Faculty of Education, Srinakharinwirot University

Abstracts

The aims of this research are as follows: (1) to study the social competency of elementary students; and (2) to compare the social competency of elementary students, before and after participation in group activities. The sample group were divided into two groups: The first group were 350 students from the Ladprao District Office in the upper grades of six schools under the authority of the Bangkok Metropolitan Administration. The second group were 12 students selected specifically from the first group in terms of social competency, who scored lower than the 25th percentile, and were willing to participate. This research was conducted to measure the social competency of students. The confidence value of the whole version was .94 and the program using group activities was used to improve social competency. The data were analyzed in terms of averages, standard deviation and a t-test. The results revealed the following: (1) the overall social competence of elementary students was at a high level; and (2) the students in the experimental group had higher social competency after participating in group activities and statistically significant at a level of .01.

Keywords: Social competency, Group activities, Elementary students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาของเยาวชนในสังคมไทยรุนแรงมากขึ้นจนกลายเป็นปัญหาสังคมที่จำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขและให้ความช่วยเหลืออย่างจริงจังเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการศึกษาของผู้เรียนให้ดีขึ้นโดยส่วนใหญ่แล้วปัญหาที่พบมีสาเหตุมาจากปัจจัยทางอารมณ์และสังคม มีพฤติกรรมก้าวร้าว แสดงให้เห็นว่าเยาวชนไทยขาดสมรรถนะทางสังคมซึ่งจะเห็นได้ว่าสมรรถนะทางสังคมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในสังคมของคนในปัจจุบัน (Kagan, 2001)

สมรรถนะทางสังคมที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลเกิดจากการรับรู้และการฝึกฝนเป็นความสามารถของแต่ละบุคคลในการเริ่มผูกมิตร และการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเหมาะสม สามารถสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีคุณค่า และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อส่วนรวม (สมคิด กอมนี, 2560)

การพัฒนาที่ดีก็สามารถควบคุมตนเองด้านอารมณ์ ด้านความคิด รวมไปถึงพฤติกรรมในการแสดงออก สามารถสื่อสารและมีสัมพันธภาพในทางที่ดีกับผู้อื่น (Williamson, 2002) ทั้งนี้เนื่องจากสมรรถนะทางสังคมว่าเป็นตัวทำนายความสำเร็จในอนาคตเมื่อได้รับการฝึกฝนพัฒนาสมรรถนะทางสังคมเพิ่มขึ้นเด็กที่เป็นที่ชื่นชอบของเพื่อนตั้งแต่ยังเล็กจะมีผลการเรียนดีมีระดับสติปัญญาดีและเมื่อถึงวัยทำงานก็จะเป็นที่ชื่นชอบของเพื่อนร่วมงานในทางกลับกันเด็กที่ขอบอยู่คนเดียวไม่ชอบอยู่กับเพื่อนหรือคนหมู่มากจะทำให้เพื่อนรู้สึกว่ามีพฤติกรรมไม่ประสบความสำเร็จทางการเรียนเมื่อเด็กเติบโตขึ้นทำให้เด็กคนนั้นมีปัญหาทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย ถูกสังคมมองในแง่ลบถ้าเด็กไม่ได้รับการแก้ไขหรือการพัฒนาเกี่ยวกับสมรรถนะทางสังคมก็จะขัดขวางการอยู่ร่วมกับผู้อื่นการพัฒนาสมรรถนะทางสังคมจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความช่วยเหลือถ้าเด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมได้โอกาสแห่งการเรียนรู้และพัฒนาการทุกด้านก็จะมีเพิ่มขึ้น และเด็กก็จะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543)

จากการศึกษาเบื้องต้น จากการสัมภาษณ์คุณครูแนะแนว และครูประจำชั้น ระดับประถมศึกษา พบว่าสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายเป็นสิ่งสำคัญที่คุณครูต่างให้ความสำคัญและเห็นควรว่าต้องมีการปรับพฤติกรรม ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านทักษะทางสังคม องค์ประกอบด้านการกำกับตนเอง องค์ประกอบด้านการสื่อสารและองค์ประกอบด้านการตัดสินใจทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Elias & Haynes, 2008) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของสมรรถนะทางสังคม ประกอบด้วยการกำกับตนเองทักษะทางสังคมการกำกับตนเองและการตัดสินใจทางสังคมในการพัฒนาสมรรถนะทางสังคมผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมกลุ่มโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะทางสังคม ทฤษฎีและเทคนิคในการทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อมาพัฒนาแต่ละองค์ประกอบของสมรรถนะทางสังคม เนื่องจากการใช้กิจกรรมกลุ่มนั้นเป็นกระบวนการหนึ่งในการช่วยเหลือบุคคลเปรียบได้กับการจำลองสังคมขนาดย่อมที่จะคอยช่วยให้สมาชิกกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาพฤติกรรมของตนเองได้ดีซึ่งสอดคล้องกับชลิตาชวานานนท์ (2552) ที่ได้กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการสร้างประสบการณ์ผ่านการเรียนรู้ โดยการทำกิจกรรมต่าง ๆ บุคคลจะได้วิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและสมาชิกในกลุ่ม ได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากความสัมพันธ์ภายในกลุ่มและการดำเนินการกลุ่ม ทศนีย์ วงศ์ศรี (2556) กล่าวว่า เป็นกระบวนการขั้นต้นหนึ่งที่สามารถปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ในชีวิตของผู้เรียนทุกวัน คมเพชร ฉัตรสุกกุล (2546) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม คือการนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยน

ซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคนเกิดการการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนร่วมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มโดยวิธีการดังกล่าวจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบุคคลทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย กาญจนา ไชยพันธุ์ (2549) กล่าวว่า การที่บุคคลร่วมกันเพื่อที่จะศึกษาหรือมีเป้าหมายวัตถุประสงค์จะทำให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนความรู้กับสมาชิกในกลุ่ม

ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการค้นคว้าสังเคราะห์ และศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนและพัฒนาสมรรถนะทางสังคมโดยการใช้กิจกรรมกลุ่มโดยผู้วิจัยมีความมุ่งหวังว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเกิดประโยชน์ในการพัฒนาสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น ประถมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครเขตลาดพร้าว จำนวน 6 โรงเรียนรวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 2,014 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสมรรถนะทางสังคม เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้น ประถมศึกษาตอนปลายปีการศึกษา 2564 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตลาดพร้าว จากเกณฑ์การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่จำนวนประชากร 2,014 คน ตามแนวคิดของ ศิริชัย กาญจนวาสิ (2559) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 350 คน จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะทางสังคมเป็นนักเรียนในระยะที่ 1 ซึ่งผู้วิจัยที่เลือกกลุ่มตัวอย่างจากการเลือกแบบเจาะจง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนคลองทรงกระเทียม ที่มีคะแนนสมรรถนะทางสังคมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมาและมีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางสังคมในครั้งนี้จำนวน 12 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางสังคม

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ สมรรถนะทางสังคม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดสมรรถนะทางสังคม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบวัดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ คือ จริงน้อยที่สุดจริงน้อยจริงบ้างไม่จริงบ้างจริงมากจริงมากที่สุดมีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ จำนวน 40 ข้อ โดยต้องมีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะอยู่ระหว่าง .67 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .27 – .78 และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งหมด เท่ากับ .94

2. กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางสังคมโดยนำรายละเอียด ขั้นตอน ทฤษฎี/เทคนิค และวิธีการดำเนินการให้คำปรึกษา ให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท คือ รองศาสตราจารย์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง และรองศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ ตรวจสอบรายละเอียดและความถูกต้อง เมื่อเสร็จสิ้นจึงให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พัชรี ฤกษ์แก้ว อาจารย์ ดร. อสมา คัมภีรานนท์ และ อาจารย์ เนาวรัตน์ ชูสกุล พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องของนิยามศัพท์เฉพาะวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิธีการดำเนินการของรายละเอียดของกิจกรรมกลุ่มในแต่ละครั้ง ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 จากนั้นผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขก่อนการนำไปทดลองใช้

4. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะการทดลองผู้วิจัยได้ขอและได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เลขที่ SWUEC/E/G-072/2564 จากนั้นเริ่มดำเนินการวิจัยด้วยการศึกษาสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโดยให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครเขตลาดพร้าว ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน ทำแบบวัดสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายผู้วิจัยนำมาตรวจให้คะแนนสมรรถนะทางสังคมจากนั้นสุ่มนักเรียนที่ได้คะแนนสมรรถนะทางสังคมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาและมีความสมัครใจเข้าร่วมการทดลองจำนวน 12 คน ผู้วิจัยได้ทำการเก็บคะแนนทั้งก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการทดลองโดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางสังคมกับกลุ่มทดลองจำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที ในช่วงเดือน กรกฎาคม หลังการทดลองผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองทำแบบวัดสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายอีกครั้ง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของแบบวัดสมรรถนะทางสังคมของนักเรียน
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ t-test for Dependent Samples

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบวัดสมรรถนะทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นรายด้าน (n=350)

องค์ประกอบสมรรถนะทางสังคม	M	SD	แปลผล
ด้านทักษะทางสังคม	3.44	.51	ปานกลาง
ด้านการกำกับตนเอง	3.40	.49	ปานกลาง
ด้านการสื่อสาร	3.30	.56	ปานกลาง
ด้านการตัดสินใจทางสังคม	3.44	.61	ปานกลาง
รวม	3.39	.40	ปานกลาง

จากตาราง 1 ผลการศึกษาแบบวัดสมรรถนะทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.39$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($SD = .40$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการตัดสินใจทางสังคม มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ($M = 3.44$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($SD = .61$) รองลงมาคือ ด้านทักษะทางสังคม ($M = 3.44$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($SD = .51$) ต่อมาคือ ด้านการกำกับตนเอง ($M = 3.40$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($SD = .49$) รองลงมาตามลำดับ ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการสื่อสาร ($M = 3.30$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($SD = .56$)

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ก่อนและหลังการทดลอง

ตาราง 2 การเปรียบเทียบคะแนนสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางสังคม ($n=12$)

สมรรถนะทางสังคม	ก่อนทดลอง		แปลผล	หลังทดลอง		แปลผล	t	p-value
	M	SD		M	SD			
1. ทักษะทางสังคม	3.41	.23	ปานกลาง	4.26	.21	สูง	-15.08**	<0.01
2. การกำกับตนเอง	2.94	.23	ปานกลาง	3.86	.36	สูง	-11.68**	<0.01
3. การสื่อสาร	3.01	.29	ปานกลาง	3.91	.40	สูง	-10.78**	<0.01
4. การตัดสินใจทางสังคม	3.13	.21	ปานกลาง	3.90	.38	สูง	-15.30**	<0.01
รวม	3.04	.13	ปานกลาง	4.09	.21	สูง	-18.35**	<0.01

** $p < .01$

จากตาราง 2 พบว่าเมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม สมรรถนะทางสังคมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วยทักษะสังคมการกำกับตนเองการสื่อสารและการตัดสินใจทางสังคม สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. การศึกษาสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายพบว่าสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้านพบว่า ด้านทักษะทางสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดต่อมาคือด้านด้านการตัดสินใจทางสังคมด้านกำกับตนเอง ด้านการสื่อสาร ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในด้านทักษะทางสังคมในสถานการณ์ปัจจุบันนักเรียนต้องรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมมากยิ่งขึ้นเนื่องจากสังคมในปัจจุบันมีการแข่งขันที่สูงการที่นักเรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้นั้นจึงเป็นสิ่งที่นักเรียนต้องเรียนรู้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจพร เหลื่อมศรี (2563) ได้ดำเนินการศึกษาพฤติกรรมการส่งเสริมทักษะทางสังคมของนักเรียนในพื้นที่เขตบางบอนจังหวัดกรุงเทพมหานครพบการวิจัยพบว่าระดับทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลางในส่วนของด้านการตัดสินใจในสังคม อยู่ในระดับปานกลางอาจเป็นเพราะในด้านการตัดสินใจในสังคมเป็นสมรรถนะที่เน้นการแก้ไขปัญหาการรับมือกับปัญหาซึ่งเป็นทักษะที่เราจำเป็นต้องใช้ในแทบทุกสถานการณ์แต่ปัจจุบันปัญหาการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพยังมีอยู่ไม่มากโดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษาและในช่วงวัยเริ่มต้นเรียนรู้ (ทฤษฎีปัญญา, 2562) ด้านกำกับตนเองอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะในด้านการกำกับตนเองเป็นความของนักเรียนในการรับรู้ตนเอง ความสามารถในการมีส่วนร่วมที่ช่วยในการปรับปรุงปรับเปลี่ยนทัศนคติความรู้สึก และสิ่งที่แสดงออกของตนเองเพื่อตนเองสามารถพัฒนาทักษะองค์ความรู้นำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ซึ่งนักเรียนในวัยระดับชั้นประถมศึกษาการกำกับตนเองอาจจะยังน้อยกว่าระดับมัธยมศึกษาทั้งนี้อาจเป็นเพราะในช่วงสถานการณ์ที่ผ่านมาเป็นช่วงการระบาดของโรคไวรัสโควิด 2019 ซึ่งมีผลกระทบในวงกว้างโดยเฉพาะทางด้านการสื่อสาร ทำให้การสื่อสารเป็นไปด้วยความลำบากโดยเฉพาะยิ่งในเด็กช่วงวัยประถมศึกษาตอนปลายการสื่อสารยังเกิดปัญหาสอดคล้องกับการศึกษาของจิราภรณ์ อ่อนชาผิว และสุชาดา นันทะไชย (2564) ได้ทำการศึกษาปัญหาและความต้องการของการจัดการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์โควิด 19 โรงเรียนวัดด่านสำโรงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 พบว่า ความต้องการที่จัดการศึกษาหรือการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์ โควิด 19 ทั้งผู้บริหารและครูมีความต้องการที่จะปรับปรุงมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับสถานการณ์โควิด 19 ในอนาคตโดยเน้นการสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์การสื่อสารของนักเรียนซึ่งมีความจำเป็นในการพัฒนาเพื่อสร้างความพร้อมในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

2. การเปรียบเทียบสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยสมรรถนะทางสังคมโดยรวมและรายด้านทุกด้านหลังการทดลองแตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาสมรรถนะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรีย์ ไกรกิจราษฎร์ (2561) ทำการศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่าหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มนักเรียนมีทักษะทางสังคมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมการทดลอง ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากิจกรรม

กลุ่มสามารถพัฒนาสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายได้และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่านักเรียนได้รับการเสริมสร้างดังนี้

2.1 ด้านทักษะทางสังคม ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคของกิจกรรมกลุ่ม ประกอบด้วย เทคนิคสถานการณ์จำลอง และเกม เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยเทคนิคแรก สถานการณ์จำลองผู้วิจัยจัดสถานการณ์ขึ้นโดยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการแก้ปัญหาได้ใช้ทักษะกระบวนการคิดและการตัดสินใจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทบาทหรือในสถานการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นจริงในอนาคตได้ (ทศนา แคมมณี, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณณา บุญญาโณ (2556) ได้ดำเนินการศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา จากการสอนโดยใช้ชีวิตดีทัศนิตันแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลอง ผลการวิจัยพบว่าทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา หลังเข้าร่วมการทดลองมีทักษะทางสังคมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในส่วนของการนำเทคนิคเกมมาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะทางสังคม ด้านทักษะทางสังคม เนื่องด้วย เกม เป็นขั้นตอนกระบวนการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างสนุกสนาน และเปิดโอกาสให้นักเรียนใช้ความสามารถของเรียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพสูงและยังช่วยให้เกิดการยอมรับและเข้าใจในความแตกต่างการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข (ทศนา แคมมณี, 2560) ดังนั้น จะเห็นได้ว่าทั้ง 2 เทคนิคคือ สถานการณ์จำลองและเกมสามารถพัฒนาสมรรถนะทางสังคมด้านทักษะทางสังคมให้สูงขึ้นได้

2.2 ด้านการตัดสินใจทางสังคมผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคของกิจกรรมกลุ่มประกอบด้วย เทคนิคกรณีตัวอย่างและการอภิปรายกลุ่มเพื่อพัฒนาด้านการตัดสินใจทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายโดยเทคนิคแรกกรณีตัวอย่างผู้วิจัยได้ใช้กรณีตัวอย่างเรื่อง “การช่วยเหลือเพื่อนอย่างจริงใจ” เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และศึกษากรณีตัวอย่างถึงการตัดสินใจในการช่วยเหลือและการให้ความจริงใจในการช่วยเหลือเพื่อนซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของเทคนิคกรณีตัวอย่างคือเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนการเผชิญและแก้ปัญหาโดยไม่ต้องรอให้เกิดปัญหาจริงเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความคิดของผู้อื่น (ทศนา แคมมณี, 2560) เทคนิคต่อไปที่ผู้วิจัยเลือกมาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะทางสังคมด้านการตัดสินใจทางสังคม คือ เทคนิคการอภิปรายกลุ่มมาใช้ต่อเนื่องจากการใช้เทคนิคกรณีตัวอย่างโดยการใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่มให้ผู้เรียนเกิดมุมมองที่มากยิ่งขึ้นได้รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่น หากเกิดสถานการณ์ที่นักเรียนต้องตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา นักเรียนสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีธญา โสสิตมมงคล (2556) ที่ได้กล่าวถึงการอภิปรายกลุ่มไว้ว่า เป็นการฝึกฝนความกล้าแสดงออกในตนเอง การแสดงความคิดเห็น ได้รับข้อมูลที่หลากหลาย จากหลายบุคคลเพื่อมาประกอบการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาที่เกิดการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจทางสังคม และการตัดสินใจในด้านอื่น ๆ หากมีข้อมูลที่เพียงพอ ผ่านการคิดวิเคราะห์จากหลายบุคคล จะสามารถทำให้การตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการใช้เทคนิคกรณีตัวอย่างและการอภิปรายกลุ่มช่วยให้นักเรียนพัฒนาสมรรถนะทางสังคม ด้านการตัดสินใจทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านการกำกับตนเอง ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคของกิจกรรมกลุ่ม ประกอบด้วย บทบาทสมมติ และเกม เพื่อพัฒนาด้านการกำกับตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดย

เทคนิคแรก บทบาทสมมติเป็นวิธีที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจในตัวละคร สถานการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งมีโอกาสได้เห็นผ่านมุมมองของตัวละครเห็นพฤติกรรมการแสดงออกเข้าใจในความรู้สึก นำไปสู่ความตระหนักรู้ (ทิตนา แชมมณี, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีญญาภรณ์ อุปมัยรัตน์ (2561) ได้ทำการศึกษาผลของโปรแกรมการกำกับตนเองและการควบคุมตนเองของนักเรียนวัยรุ่น พบว่าเทคนิคที่ใช้ในโปรแกรมคือเทคนิคการใช้บทบาทสมมติ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่านักเรียนวัยรุ่นหลังเข้าร่วมการทดลองมีคะแนนการกำกับตนเอง และการควบคุมตนเองของนักเรียนวัยรุ่นสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการใช้เทคนิคเกมในการพัฒนาสมรรถนะทางสังคมด้านการกำกับตนเอง เนื่องจากเกมเป็นการแข่งขันเพื่อให้ได้ผู้ที่ชนะหากนักเรียนที่ลงแข่งขันต้องการเอาชนะโดยไม่คำนึงถึงกฎกติกาคุณธรรมจริยธรรมในการแข่งขันทำให้การแข่งขันนั้นขาดความยุติธรรมในที่สุด ดังนั้นผู้ที่เข้าร่วมเล่นเกมหรือการแข่งขันต้องสามารถควบคุมกำกับตนเองให้สามารถปฏิบัติตามกฎกติกาที่ถูกต้องเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และยอมรับในตนเองและผู้อื่นมากที่สุด (ปิ่นแก้ว ไชยสลิ, 2564) ดังนั้นทั้ง 2 เทคนิคที่ผู้วิจัยนำมาเลือกใช้จึงสามารถพัฒนาสมรรถนะทางสังคมด้านการกำกับตนเอง ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายได้

2.4 ด้านการสื่อสารผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคของกิจกรรมกลุ่ม ประกอบด้วยการอภิปรายกลุ่มและบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาด้านสื่อสารของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายโดยเทคนิคแรกการอภิปรายกลุ่ม เป็นขั้นตอนกระบวนการในการฝึกความกล้าแสดงออกของผู้เรียนถึงการแสดงความคิดเห็นและเกิดการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันในสังคมสามารถสรุปผลการดำเนินการออกมาเป็นความคิดเห็นส่วนรวมได้เทคนิคนี้ยังทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างทั่วถึง (ทิตนา แชมมณี, 2560) ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีญญาภรณ์ อุปมัยรัตน์ (2561) ได้ทำการศึกษาการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอศุขพูนทรัพย์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่าทักษะการสื่อสารหลังเข้าร่วมกิจกรรมบทบาทสมมติสูงกว่าก่อนเข้าร่วมการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นเทคนิคที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในการพัฒนาจึงสามารถพัฒนาสมรรถนะทางสังคมด้านการสื่อสารของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการพัฒนาสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ควรจะต้องพัฒนาให้ครบทั้ง 4 ด้าน ประกอบไปด้วย ด้านทักษะทางสังคม ด้านการตัดสินใจทางสังคม ด้านการกำกับตนเอง และด้านการสื่อสารเพราะทุกองค์ประกอบมีความสำคัญและมีความเชื่อมโยงกัน จะทำให้สามารถพัฒนาสมรรถนะทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 จากการศึกษาสมรรถนะทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นงานแนะแนวของแต่ละโรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้ความรู้และประสบการณ์แก่นักเรียนในการพัฒนาสมรรถนะทางสังคม เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม ปลุกฝังและหล่อหลอมเรื่องสมรรถนะทางสังคมให้นักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นควรจัดให้มีการพัฒนาสมรรถนะทางสังคมในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การให้คำปรึกษากลุ่ม การฝึกอบรมการใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรติดตามผลสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม หลังจากจบกิจกรรม เพื่อศึกษาความคงทนของพฤติกรรมการพัฒนาสมรรถนะทางสังคมของนักเรียน

บรรณานุกรม

- กาญจนา ไชยพันธุ์. (2549). กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- คมเพชร ฉัตรสุกกุล. (2546). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: แสงรุ่ง การพิมพ์.
- จิราภานต์ อ่อนชาผิว และสุชาดา นันนทะไชย. (2564). ปัญหาและความต้องการของการจัดการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์โควิด 19 โรงเรียนวัดด่านสำโรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สมุทรปราการเขต 1. *Journal of Modern Learning Development*, 6 (4).
- ชลิตา ชวนานนท์. (2552). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. (กศ.ม.). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- ณัฐชญา บุปผาชาติ. (2561). การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. (ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ทรูปลูกปัญญา. (2562). เทคนิคการสอนแบบการแสดงบทบาทสมมติ (Role playing). Retrieved from [http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Gui_Cou_Psy/Tassanee_W.pdf](https://www.truelookpanya.com/blog/content/76456/-blog-teamet-ทัศนีย์ วงศ์ศรี. (2556). การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียน โรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ สมุทรปราการ. สารนิพนธ์ (กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)) -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2556., Retrieved from <a href=)
- ทศนา แหมมณี. (2560). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ (พิมพ์ครั้งที่ 13, [ฉบับพิมพ์ซ้ำ]. ed.): กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญาภรณ์ อุปมัยรัตน์. (2561). ผลของโปรแกรมการกำกับตนเองต่อทัศนคติการใช้ความรุนแรงและพฤติกรรมการควบคุมตนเองของนักเรียนวัยรุ่น. (วิทยานิพนธ์ (พย.ม. (การพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต))). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลานครินทร์.

- เบญจพร เหลือมศรี. (2563). พฤติกรรมการส่งเสริมทักษะทางสังคมของนักเรียน ในพื้นที่เขตบางบอน จังหวัดกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณณา บุญลาภ. (2556). การศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึมจากการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง. ปรินญาณพนธ์ (กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ)) – มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, 2556., Retrieved from http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Spe_Ed/Wannapa_B.pdf
- ศรีณยา โสสิตมงคล. (2556). Clinical Teaching: Small Group Discussion (การสอนแบบกลุ่มย่อย). Retrieved from https://ns.mahidol.ac.th/english/th/departments/MN/th/km/56/km_group_discussion.html
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2559). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด กอมณี. (2560). การพัฒนากระบวนการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โดยใช้กิจกรรมแนะแนว. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ปีที่ 18, ฉบับที่ 2 (ก.ค.-ธ.ค. 2560), หน้า 258-280. Retrieved from <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jedu/article/view/9865/8405>
- สำนักงานเขตลาดพร้าว. (2564). ข้อมูลพื้นฐานการจัดการศึกษาปีการศึกษา 2564. Retrieved from <https://webportal.bangkok.go.th/latphrao/info/maps/student>
- อัจฉรีย์ ไกรกิจราษฎร์. (2561). การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์. Journal of Education Naresuan University, 23 (2).
- Elias, M., & Haynes, N. (2008). Social Competence, Social Support, and Academic Achievement in Minority, Low-Income, Urban Elementary School Children. School Psychology Quarterly, 474-495. doi:10.1037/1045-3830.23.4.474
- Kagan, J. (2001). Temperamental contributions to affective and behavioral profiles in childhood. In From social anxiety to social phobia: Multiple perspectives. (pp. 216-234). Needham Heights, MA, US: Allyn & Bacon.
- Williamson, G. G. D. W. J. (2002). Promoting social competence. San Antonio, TX: Therapy Skill Builders.